



**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2023-03-23 Nr. 429-160

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. liepos 13 d. – 2023 m. liepos 12 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjos ir draudiko buvo sudaryta Gyventojų turto draudimo sutartis (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo sutartis), kuria buvo apdraustas gyvenamasis namas ir kilnojamas turtas. Gyvenamasis namas buvo apdraustas draudimo variantu „Apsauga plius“, o kilnojamas turtas – draudimo variantu „Apsauga maksimum, įskaitant išmaniuosius įrenginius“.

Pareiškėja draudikui 2022 m. rugsėjo 16 d. pateikė prašymą išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo. Draudikas pareiškėją informavo apie atsisakymą išmokėti draudimo išmoką, nurodydamas, kad, pagal Draudimo sutartimi apdrausto gyvenamojo namo draudimo sąlygas, dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo draudimo apsauga negalioja.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko sprendimu, pretenzijoje draudikui nurodė, kad prieš sudarant Draudimo sutartį buvusi informuota, kad draudimo išmoka bus mokama dėl iki 7 metų senumo technikos gedimo. Pareiškėja pabrėžė, kad sugedęs rankšluosčių džiovintuvas nėra senesnis nei 7 metai.

Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjos nurodytomis aplinkybėmis, pabrėžė, kad gyvenamasis namas yra apdraustas draudimo variantu „Apsauga plius“, pagal kurį nėra teikiama draudimo apsauga minėtos įrangos vidinių gedimų draudimo rizikai. Draudikas pareiškėjai pakartotinai nurodė, kad jis pagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką dėl neapdraustos draudimo rizikos pasireiškimo.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko atsakymu į pretenziją, kreipimesi į Lietuvos banką nurodė, kad draudikas nesivadovavo prieš sudarant Draudimo sutartį tarp pareiškėjos ir draudiko darbuotojo vykusio susirašinėjimo duomenimis. Pareiškėjos teigimu, draudikas, nurodydamas, kad sugedusiam turtui vidinių gedimų draudimo rizikos draudimo apsauga negalioja, rėmėsi prieš sudarant ankstesnio draudimo laikotarpio draudimo sutartį tarp pareiškėjos ir draudiko darbuotojo vykusio sutarties sąlygų derinimo aplinkybėmis.

Pareiškėja pabrėžė, kad, vadovaujantis prieš sudarant Draudimo sutartį draudiko darbuotojo nurodyta informacija, ji turėjo pagrindą tikėtis, kad Draudimo sutartimi yra apdrausta ne senesnio nei 7 metų rankšluosčių džiovintuvo vidinio gedimo draudimo rizika. Pareiškėja taip pat nurodė, kad ji nutraukė Draudimo sutartį, tačiau draudikas nepagrįstai iš gražinamos nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiavo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas.

Remdamasi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo vidinio gedimo. Taip pat pareiškėja reikalavo, kad draudikas gražintų iš nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiuotą Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų sumą.

Draudikas pateiktame atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodė, kad Draudimo sutartis buvo sudaryta vadovaujantis tomis pačiomis draudimo rizikų draudimo apsaugos teikimo sąlygomis, kai buvo sudaryta ankstesnė draudimo sutartis. Draudikas pabrėžė, kad ankstesnės draudimo sutarties (t. y. draudimo sutarties, kuria apdraustų draudimo rizikų draudimo apsaugos galiojimo sąlygos buvo pratęstos naujam draudimo laikotarpiui sudarant Draudimo sutartį)

sąlygos buvo derinamos 2021 m. birželio 21 d. tarp draudiko darbuotojo ir pareiškėjos vykusio susirašinėjimo metu.

Draudikas nurodė, kad 2021 m. birželio 21 d. pareiškėjai buvo siūloma ne tik kilnojamąjį turta, tačiau ir gyvenamąjį namą apdrausti draudimo variantu „Apsauga maksimum“. Pareiškėjai buvo aiškiai nurodyta, kad, pasirinkus „Apsauga plus“ gyvenamojo namo draudimo variantą, draudimo apsauga galiotų tik nuo pasirinktų draudimo rizikų, į kurias nepatenka „vidinių gedimų“ draudimo rizika.

Draudikas pabrėžė, kad 2021 m. birželio 21 d. pareiškėja išreiškė valią, kad gyvenamajam namui būtų taikomos draudimo varianto „Apsauga plus“ sąlygos. Pareiškėja prieš sudarant Draudimo sutartį vykusio 2022 m. liepos 4 d. susirašinėjimo su draudiko darbuotoju metu taip pat nurodė pageidaujanti gyvenamąjį namą apdrausti pagal ankstesniu draudimo laikotarpiu galiojusiai draudimo sutarčiai taikytas draudimo sutarties sąlygas. Atsižvelgdamas į tai, draudikas pabrėžė, kad, pagal gyvenamajam namui taikomas draudimo varianto „Apsauga plus“ sąlygas, draudimo išmoka dėl sugedusio rankšluosčių džiovintuvo negali būti mokama.

Draudikas taip pat nurodė, kad neturi pagrindo tenkinti pareiškėjos reikalavimo dėl iš nepanaudotos draudimo įmokos išskaičiuotų sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų sumos gražinimo nutraukus Draudimo sutartį. Minėtos sumos iš nepanaudotos draudimo įmokos buvo išskaičiuotos, vadovaujantis Draudimo sutarčiai taikomų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 039.1 (toliau – Taisyklės) Bendrosios dalies 6.2.1 papunkčiu.

Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas nurodė, kad jam keliami pareiškėjos reikalavimai yra nepagrįsti, todėl prašė juos atmesti.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti pareiškėjai išmokėti draudimo išmoka, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo, taip pat negražinti iš nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiuotą Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų sumą pagrįstumo.

Todėl, siekiant išnagrinėti tarp pareiškėjos ir draudiko kilusį ginčą, būtina įvertinti *draudiko sprendimo: 1) atsisakyti pareiškėjai išmokėti draudimo išmoka, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo, pagrįstumą* ir 2) *negražinti pareiškėjai iš nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiuotą Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų sumą pagrįstumą*.

1. Dėl draudiko sprendimo atsisakyti pareiškėjai išmokėti draudimo išmoka, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo, pagrįstumo

1.1. Dėl Draudimo sutarties sąlygų taikymo

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams.

Svarbu pažymėti, kad Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis.

Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas¹. Draudimo apsauga nustatoma tiek

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose.

Vertinant, kokios draudimo apsaugos apimties sąlygos prieš sudarant Draudimo sutartį šalių buvo sutartos, svarbu įvertinti Draudimo sutarties sąlygų derinimo aplinkybes. Kaip pagrįstai nurodė draudikas, vertinant ginčo aplinkybes, yra reikšmingi pareiškėjos ir draudiko darbuotojo 2021 m. birželio 21 d. susirašinėjimo duomenys, kurių pagrindu turi būti įvertinta, ar Draudimo sutartis buvo sudaryta ankstesniu draudimo laikotarpiu galiojusiai draudimo sutarčiai taikomomis draudimo sutarties (t. y. draudimo objektų draudimo variantų draudimo) sąlygomis.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad 2021 m. birželio 21 d. pareiškėja ir draudiko darbuotojas derino galimų papildomų draudimo objektų (tvoros ir vartų) draudimo sąlygas. 2021 m. birželio 21 d. draudiko darbuotojas pareiškėjai raštu paaiškino kelių galimų draudimo variantų, kuriais gali būti draudžiami draudimo objektai, sąlygas. Draudiko darbuotojas atkreipė pareiškėjos dėmesį į tai, kad, pasirinkus platesnės draudimo apsaugos draudimo variantą, turės būti mokamos didesnės draudimo įmokos už pasirinktą draudimo apsaugą.

Draudiko darbuotojas 2021 m. birželio 21 d. pareiškėjai adresuotame laiške taip pat pateikė paaiškinimus apie siūlomų draudimo variantų draudimo sąlygas. Draudiko darbuotojas pareiškėjai nurodė, kad, gyvenamąjį namą draudžiant draudimo variantu „Apsauga maksimum“, „vidaus gedimai būtų atlyginami iki 5000 Eur iki 10 metų senumo nekilnojamai technikai (t. y. pastatą aptarnaujančiai inžinerinei technikai – šildymo sistemai, ventiliavimo/šaldymo sistemai, vandentiekio ir kanalizavimo sistemai, elektros tiekimo sistemai)“.

Draudiko darbuotojas, pateiktame gyvenamojo namo draudimo varianto „Apsauga plius“ reikšmingų draudimo sutarties sąlygų apraše, be kitų svarbių duomenų, taip pat atkreipė pareiškėjos dėmesį į tai, kad „negaliojant Vidaus gedimų apsauga pastato inžineriniams įrenginiams“. Draudikas taip pat pareiškėjai nurodė, kad „kilnojamų daiktų draudimas nesikeis. Jie ir toliau būtų apdrausti MAXIMUM variantu.“ Be kitų svarbių sąlygų, pagal draudimo sutartį būtų taikoma „vidaus gedimų apsauga“.

Pareiškėja draudiko darbuotojui 2021 m. birželio 21 d. vykusio susirašinėjimo metu nurodė pageidaujanti, kad draudimo sutarties pakeitimo sąlygose būtų įtvirtintas gyvenamojo namo draudimo variantas, už kurį būtų mokama draudiko darbuotojo nurodyta mažesnė draudimo įmoka. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėja buvo išreiškusi aiškią valią gyvenamąjį namą apdrausti draudimo variantu „Apsauga plius“.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina draudiko nurodytas aplinkybes, kad Draudimo sutartis buvo sudaryta, pratęsiant 2021 m. birželio 21 d. pareiškėjos ir draudiko sutartų draudimo rizikų (ir draudimo objektams teikiamos draudimo apsaugos draudimo variantų) draudimo apsaugos sąlygas.

Draudimo sutarties sąlygos šalių buvo derinamos tarp pareiškėjos ir draudiko darbuotojo 2022 m. liepos 4 d. elektroniniu paštu vykusio susirašinėjimo metu. 2022 m. liepos 4 d. draudiko darbuotojas pareiškėją informavo apie besibaigiantį ankstesnės draudimo sutarties galiojimo terminą ir nurodė, kad „kiemo statiniai, gerbūvio elementai (į juos jau yra įtraukta ir tvora su vartais) būtų apdrausti iki 5 proc. pastato vertės“, taip pat kitas galimas draudžiamų draudimo rizikų draudimo sumas. Pažymėtina, kad draudiko darbuotojo pareiškėjai adresuotame 2022 m. liepos 4 d. laiške nurodyti duomenys apie draudimo objektų galimas draudimo sumas ir siūlomus draudimo variantus sutapo su draudiko darbuotojo 2021 m. birželio 21 d. laiške nurodytomis siūlomomis draudimo sutarties sąlygomis.

2022 m. liepos 4 d. laiške draudiko darbuotojas taip pat atkreipė pareiškėjos dėmesį į galimai pareiškėjai aktualius sutarties sąlygų pranašumus, tarp jų – buvo nurodyta – „vidinius gedimus atlyginame iki 7 metų senumo technikai“. Draudiko darbuotojas pareiškėjai išsiuntė 2022 m. liepos 4 d. Turto draudimo pasiūlymą, kuriame, be draudiko darbuotojo 2022 m. liepos 4 d. rašte nurodytos reikšmingos informacijos, buvo įtvirtinta, kad gyvenamasis namas gali būti draudžiamas draudimo variantu „Apsauga plius“, o kilnojamasis turtas draudžiamas draudimo variantu „Apsauga maksimum, įskaitant išmaniuosius įrenginius“.

Be to, pažymėtina, kad Turto draudimo pasiūlyme taip pat buvo aiškiai išvardytos kiekvienu draudimo variantu draudžiamos draudimo rizikos. Pareiškėjai minėtame draudimo pasiūlyme buvo nurodyta, kad, gyvenamąjį namą apdraudus draudimo variantu „Apsauga plius“, „vidinių gedimų“ draudimo rizikai draudimo apsauga negalios. Minėtai draudimo rizikai draudimo apsauga bus taikoma tik kilnojamąjį turtą apdraudus draudimo variantu „Apsauga maksimum, įskaitant išmaniuosius įrenginius“.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėja sutiko su draudiko darbuotojo 2022 m. liepos 4 d. laiške ir pateiktame Turto draudimo pasiūlyme nurodytomis sąlygomis, išreikšdama valią dėl minėtų sąlygų taikymo bei sumokėdama už draudimo rizikoms teikiamą draudimo apsaugą draudiko apskaičiuotą draudimo įmoką.

Pažymėtina, kad 2022 m. liepos 4 d. Turto draudimo pasiūlyme (kurio sąlygos sutampa su ginčo šalių 2021 m. birželio 21 d. derintomis draudimo sutarties sąlygomis) ir 2022 m. liepos 4 d. pareiškėjai išduotame draudimo liudijime įtvirtintos sąlygos taip pat yra nustatytos ir Taisyklėse.

Pareiškėja neginčijo Taisyklių sąlygų jai taikymo ir privalomumo. Be to, Lietuvos bankui pateikti tarp pareiškėjos ir draudiko 2022 m. liepos 4 d. vykusio susirašinėjimo duomenys patvirtina, kad prieš sudarant Draudimo sutartį pareiškėjai buvo įteikta Taisyklių kopija (t. y. Draudimo sutarčiai taikomos Taisyklės buvo išsiųstos pareiškėjai jos nurodytu elektroninio pašto adresu).

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas prieš sudarant Draudimo sutartį tinkamai vykdė CK 6.992 straipsnio 2 dalyje² įtvirtintus reikalavimus ir kad Taisyklės yra pripažintinos sudėtine Draudimo sutarties dalimi.

Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.13 papunktyje nustatyta, *priklausomai nuo draudėjo pasirinkto draudimo varianto*, draudimo sutartimi, be kitų draudimo rizikų, gali būti apdrausta „staigių ir netikėtų vidinių įrenginių ir prietaisų gedimų ar perdegimų draudimo rizika“. Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.13.1 ir 5.13.2 papunkčiuose nustatyta, kad nuostoliai nebus atlyginti pastato įrengimams, senesniems nei 10 metų, ir namų turto įrengimams, senesniems nei 7 metai.

Draudimo liudijime nurodyta, kad, gyvenamąjį namą apdraudus draudimo variantu „Apsauga plius“, „vidaus gedimų“ draudimo rizikai draudimo apsauga negalioja. „Vidaus gedimų“ draudimo rizikai draudimo apsauga iki 5 000 Eur draudimo sumos yra teikiama tik tuo atveju, jei draudimo sutarties šalys prieš sudarant draudimo sutartį susitaria gyvenamąjį namą apdrausti draudimo variantu „Apsauga maksimum“.

Draudimo liudijimo sąlygas sistemiskai aiškinant su Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.13 papunkčio nuostatomis, darytina išvada, kad, gyvenamąjį namą apdraudus draudimo variantu „Apsauga maksimum“, draudimo apsauga iki 5 000 Eur draudimo sumos galiotų ne senesniems nei 10 metų gyvenamojo namo įrengimams. Jeigu draudimo variantas „Apsauga maksimum“ draudimo sutarties šalių prieš sudarant draudimo sutartį nėra pasirinkamas, neatsižvelgiant į gyvenamojo namo įrenginių amžių, draudimo apsauga dėl jų vidinių gedimų nėra teikiama.

Draudimo liudijime taip pat nurodyta, kad, kilnojamąjį turtą apdraudus draudimo variantu „Apsauga maksimum“, „iki 4 000 Eur draudimo sumos ribose yra taikoma „vidaus gedimų“ draudimo rizika“. Minėtos draudimo liudijime įtvirtintos Draudimo sutarties sąlygos turi būti sistemiskai aiškinamos su Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.13.2 papunkčiu, įtvirtinančiu namų turtui taikomas „vidinių prietaisų gedimų ar perdegimų“ draudimo rizikos (jei ji yra draudimo sutartimi apdrausta) draudimo apsaugos išimtis (t. y. kad namų turto įrengimams, senesniems nei 7 metai, „vidaus gedimų“ draudimo rizikos apsauga negalioja).

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėjai, tiek 2021 m. birželio 21 d. derinant draudimo sutarties sąlygas, tiek 2022 m. liepos 4 d. tariantis dėl Draudimo sutartimi taikomų draudimo variantų sąlygų įtvirtinimo, buvo aiškiai nurodyta, kad iki 7 metų amžiaus apdraustiems įrengimams draudimo apsauga galioja, pasirinkus kilnojamojo turto (o ne gyvenamojo pastato) draudimo variantą „Apsauga maksimum“.

Pareiškėja neginčija, kad gyvenamojo namo draudimo variantui neturi būti taikomos įrenginių „vidinių gedimų“ rizikos draudimo sąlygos. Pareiškėja, keldama reikalavimą dėl draudimo išmokos, sugedus rankšluosčių džiovintuvui, mokėjimo, remiasi kilnojamojo turto draudimo sąlygomis, nustatančiomis, kad iki 7 metų įrengimams draudimo apsauga dėl „vidinių gedimų“ galioja.

Todėl, vertinant pareiškėjos draudikui keliamo reikalavimo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl rankšluosčio džiovintuvo vidinio gedimo, pagrįstumą, reikia nustatyti ir tai, ar minėtas turtas buvo apdraustas pagal gyvenamojo namo ar pagal kilnojamojo turto draudimo sąlygas.

1.2. Dėl sugedusio rankšluosčių džiovintuvo draudimo sąlygų ir jų taikymo

² CK 6.992 straipsnio 2 dalis nustato, kad draudikas privalo sudaryti sąlygas viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis ir, prieš sudarydamas draudimo sutartį, įteikti jų kopijas draudėjui.

Pateiktame sugedusio rankšluosčių džiovintuvo aprašyme pareiškėja nurodė, kad Draudimo sutartimi buvo apdraustas „rankšluosčio džiovintuvas Elonika (*duomenys neskelbtini*) - Spalva : Chromuota“.

Siekdamas pagrįsti, kad minėtas sugedęs turtas yra pripažintinas gyvenamojo namo dalimi, draudikas pateikė draudiko eksperto, vadovaujantis žalos administravimo metu surinktais įrodymais ir „vaizdine medžiaga“, parengtą Specialisto išvadą. Specialisto išvadoje nurodyta: „vaizdinėje medžiagoje užfiksuota, kad rankšluosčių džiovintuvas yra stacionariai sumontuotas ir sujungtas su namo šildymo sistema.“

Specialisto išvadoje konstatuojama, kad, „vadovaujantis Taisyklių Specialiosios dalies 3.1.1 papunkčiu, rankšluosčių džiovintuvas yra priskiriamas pastato aptarnavimui skirtu inžinerinės sistemos (šildymo sistemos) įrenginiui kaip neatskiriama šildymo sistemos dalis ir yra draudžiamas kartu su nekilnojamojo turto objektu.“

Draudikas aplinkybes, kad sugedęs rankšluosčių džiovintuvas buvo stacionariai sumontuotas ir sujungtas su namo šildymo sistema, taip pat grindė UAB „Elonika“ Varinio rankšluosčių džiovintuvo (kopėtėlių) gaminio paso (toliau – Pasas) duomenimis. Pase nurodyta, kad rankšluosčių džiovintuvai prie plieninių vamzdynų vandens tiekimo sistemos yra jungiami per žalvarines ar plastikines jungtis. Taip pat Pase yra pateikiama rankšluosčių džiovintuvo montavimo prie šildymo sistemos instrukcija.

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, kad sugedęs turtas yra pripažintinas kartu su pastatu draudžiamos šildymo sistemos dalimi, turi būti vadovujamasi Taisyklėse įtvirtintomis draudžiamo pastato ir namų turto draudimo sąlygomis.

Taisyklių Specialiosios dalies 3.1.1 papunktyje nustatyta, kad, „draudžiant visą atskirą pastatą, jis apdraudžiamas kartu su vien tik to pastato aptarnavimui skirtais įrenginiais ir elementais, kurie pagal *savo esmę ir paskirtį yra nekilnojami: šildymo* (įskaitant geoterminį šildymą), vandentiekio ir kanalizacijos, vėdinimo ir kondicionavimo *įranga*, turto apsaugos ir priešgaisrinė signalizacijos, santėchninė įranga, elektros instaliacija, saulės kolektoriai, skirti asmeniniam naudojimui.“

Taisyklių Specialiosios dalies 3.3 papunktyje nustatyta, kad „draudimo sutartimi draudžiamam namų turtui priskiriama draudėjui ar draudėjo šeimos nariams, gyvenantiems kartu su draudėju ir siejamiems bendro ūkio, priklausančius namų apstatymo, buitiniam naudojimui bei vartojimui skirtus namų apyvokos daiktai.“

Taisyklių Specialiosios dalies 3.3 papunktyje taip pat yra išvardyti apdrausti daiktai, nurodant, kad, pagal namų turto draudimo sąlygas, yra apdrausti „įmontuojami baldai ir buitinė technika, vaizdo, garso, kompiuterinė technika, darbo įrankiai ir aplinkos tvarkymo mechanizmai, naudojami asmeniniais tikslais buityje (žoliapjovės, vejapjovės, sniego valymo įrenginiai, motoriniai pjūklai, grąžtai ir pan.), sporto ir poilsio inventoriūs, įskaitant paprastus ar elektrinius dviračius, paspirtukus, riedžius, vandens transporto priemonės, kurioms neprivaloma registracija (valtyš, burlentės, baidarės, jėgos aitvarai, vandens dviračiai), transporto priemonių atsarginės dalys – vienas automobilio atsarginių, neužmontuotų ant automobilio, padangų komplektas, esantis draudimo vietoje užrakintame pastate (patalpoje), vaikų, neįgaliųjų vežimėliai, lengvojo automobilio papildoma įranga – vaikų kėdutės, dviračių laikikliai, bagažinės, radijo ir TV antenų įranga, jei šie daiktai naudojami asmeniniams poreikiams.“

Taisyklių Specialiosios dalies 3.3 papunktyje nėra nustatyta, kad montuojami šildymo sistemos įrenginiai yra priskiriami prie kilnojamojo turto. Priešingai, Taisyklių Specialiosios dalies 3.1.1 papunktyje nustatyta, kad „šildymo sistemos įrenginiai ir elementai, kurie yra skirti pastato aptarnavimui ir pagal savo esmę ir paskirtį yra nekilnojami, yra draudžiami pagal pastato draudimo sąlygas.“

Kadangi Taisyklių Specialiosios dalies 3.1.1 papunktyje nurodyta, kad kartu su pastatu draudžiami šildymo sistemos įrenginiai pagal savo esmę ir paskirtį turi būti pripažintini nekilnojamuoju daiktu, minėtos sąlygos turi būti sistemiskai aiškinamos su CK nuostatomis, įtvirtinančiomis daiktų reglamentavimą, bei kasacinio teismo suformuota šių nuostatų aiškinimo ir taikymo praktika.

CK 4.2 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad kilnojamas daiktas, įeinantis į nekilnojamąjį daiktą ir praradęs savo individualius požymius, yra nekilnojamojo daikto dalis. CK 4.19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „priklausiniais laikomi savarankiški pagrindiniam daiktui tarnauti skirti antraeiliai daiktai, kurie pagal savo savybes yra nuolat susiję su pagrindiniu daiktu.“

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje antraeiliais daiktais – priklausiniais – pripažįstami daiktai, kurių sąsajos su pagrindiniu daiktu pasireiškia per bendrą ūkinę paskirtį.

Nustatant teisiškai reikšmingas sąsajas su pagrindiniu daiktu, svarbus ne fizinis, bet funkcinis daiktų ryšys, t. y. priklausiniu pripažįstamas daiktas, „skirtas tarnauti pagrindiniam daiktui ir susijęs su juo bendra ūkine paskirtimi bei skirtas pagrindinio daikto poreikiams tenkinti. Tam, kad pagrindinio daikto ir priklausinio funkcinis ryšys būtų pripažįstamas teisiškai reikšmingu, jis turi būti nuolatinio pobūdžio ir pasižymėti ne tik kito daikto naudojimu, bet ir nuolatinio priklausinio tarnavimu pagrindiniam daiktui³.“

Pateiktuose paaiškinimuose, kad sugedęs rankšluosčių džiovintuvas yra pripažintinas apdrausto gyvenamojo namo priklausiniu ir kad jis yra namo šildymo sistemos dalis, draudikas pabrėžė, kad rankšluosčių džiovintuvas, nesumontuotas kartu su šildymo sistema, pats savaime kaip daiktas neatliktų ir objektyviai negalėtų atlikti ne tik savo funkcijos, bet ir apskritai neveiktų.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis kasacinio teismo pateiktais priklausinių sampratos išaiškinimais, darytina išvada, kad, pagal nekilnojamojo turto sąlygas, „yra draudžiami įrenginiai ir pastato elementai, kurie yra neatskiriama pastato dalimi ir kurių paskirtis yra tarnauti kitam (nekilnojamajam) daiktui“. Minėtą draudimo sutarties sąlygų aiškinimą iš esmės patvirtina ir Taisyklių Specialiosios dalies 3.1.1 papunkčio sąlygos formuluotė, kad „įrenginiai ir elementai yra pripažįstami pastato dalimi tuo atveju, kai jie yra skirti pastato aptarnavimui.“

Vadovaudamasis draudiko eksperto atliktu ekspertiniu vertinimu, draudikas pagrindė, kad sugadintas prie pastato pritvirtintas rankšluosčių džiovintuvas pagal savo funkcinę paskirtį buvo nuolat susijęs tik su pareiškėjai priklausančiu pastatu ir kad pritvirtintas prie pastato rankšluosčių džiovintuvas prarado savo individualius požymius (CK 4.2 straipsnio 4 dalis).

Pareiškėja nepateikė jokių įrodymų, kurie leistų suabejoti draudiko eksperto išvada, kad sugedęs rankšluosčių džiovintuvas yra priskirtinas prie kartu su gyvenamuoju namu apdraustų šildymo sistemos įrenginių. Pareiškėja tik rėmėsi jai suteikta ikisutartine informacija, kad Draudimo sutarčiai bus taikomos kilnojamajam turtui galiojančios „vidinių gedimų“ draudimo rizikos draudimo apsaugos sąlygos.

Kadangi sugedęs rankšluosčių džiovintuvas buvo apdraustas pagal gyvenamojo namo draudimo sąlygas, darytina išvada, kad pareiškėja, draudikui keldama reikalavimą mokėti draudimo išmoką dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo, nepagrįstai rėmėsi kilnojamo turto draudimo nuostatomis. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai atsisakė pareiškėjai išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo vidinio gedimo.

2. Dėl draudiko sprendimo negrąžinti pareiškėjai iš nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiuotą Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų sumą pagrįstumo

Pareiškėja prašyme nagrinėti vartojimo ginčą taip pat draudikui kėlė reikalavimą „grąžinti nuskaičiuotus pinigus už sutarties nutraukimą“.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėja 2022 m. spalio 20 d. draudikui adresuotoje pretenzijoje nurodė, kad jos sprendimas nutraukti Draudimo sutartį buvo priimtas dėl draudiko sutartinių įsipareigojimų nevykdymo. Remdamasi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja teigė, kad draudikui kyla pareiga grąžinti nepagrįstai iš nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiuotą Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų sumą.

Nesutikdamas su pareiškėjos reikalavimu, draudikas rėmėsi Taisyklių nuostatomis dėl draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų iš grąžinamos draudimo įmokos išskaičiavimo, jei draudimo sutartis yra nutraukiama draudėjo iniciatyva.

Taisyklių Bendrosios dalies 6.2 papunktyje nustatyta, kad „draudėjas turi teisę nutraukti draudimo sutartį bet kuriuo metu, prieš 15 dienų raštu apie tai informuodamas BTA.“ Taisyklių Bendrosios dalies 6.2.1 papunktyje nustatyta, kad „jeigu draudimo išmoka nebuvo išmokėta ar pretenzijų nebuvo pareikšta per draudimo sutarties galiojimo laikotarpį, per 20 (dvidešimt) kalendorinių dienų po Draudėjo pranešimo gavimo, BTA grąžina Draudėjui dalį draudimo įmokos, išskaičiuodama sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas (30 % nuo grąžintinos sumos).“

Taisyklių 6.4. papunktyje nustatyta, kad „Draudimo sutartis gali būti nutraukta ir kitais pagrindais, įtvirtintais LR draudimo teisės aktuose, reglamentuojančiuose draudimo sutartinius teisinius santykius.“

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-421-695/2017.

CK 6.1009 straipsnyje, reglamentuojančiame draudimo sutarties nutraukimą prieš terminą, nėra įtvirtinta nuostatų dėl draudimo sutarties nutraukimo kitai sutarties šaliai netinkamai vykdant draudimo sutartį⁴.

Todėl pareiškėjos draudikui keliamas reikalavimas taikyti Draudimo sutarties nutraukimo, draudikui netinkamai vykdžius Draudimo sutartį, teisinius padarinius turi būti vertintinas, vadovaujantis CK 6.217 straipsnio nuostatomis, reglamentuojančiomis sutarties nutraukimą, jeigu kita šalis sutarties neįvykdo ar netinkamai įvykdo ir kai tai yra esminis sutarties pažeidimas. Remiantis CK 6.222 straipsnio 1 dalimi, pažymėtina, kad minėtu sutarties nutraukimo atveju kita šalis gali reikalauti grąžinti jai viską, ką ji yra perdavusi kitai šaliai vykdydama sutartį, jeigu ji tuo pat metu grąžina kitai šaliai visa tai, ką buvo iš pastarosios gavusi.

Kadangi Lietuvos bankui nurodytų ginčo aplinkybių ir pateiktų įrodymų visumos vertinimas patvirtina, kad draudikas, atsisakydamas pareiškėjai išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl rankšluosčių džiovintuvo gedimo, tinkamai pritaikė Draudimo sutarties sąlygas, nėra pagrindo teigti, kad draudiko sutartiniai įsipareigojimai buvo vykdomi netinkamai. Atsižvelgiant į tai, taip pat nėra pagrindo daryti išvados, kad Draudimo sutarties nutraukti turi būti taikomos CK 6.217 straipsnio nuostatos ir CK 6.222 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti teisiniai padariniai.

Draudikas Lietuvos bankui nurodė, kad, iš nepanaudotos draudimo įmokos dalies išskaičiavus 30 proc. grąžintinos sumos sudarančias Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas, pareiškėjai buvo grąžinta 166,64 Eur. Pareiškėja neginčijo iš nepanaudotos draudimo įmokų dalies išskaičiuotų Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidų dydžio nustatymo pagrįstumo, tik teigė, kad dėl netinkamo sutartinių įsipareigojimų vykdymo draudikas neturėjo pagrindo taikyti Taisyklių Bendrosios dalies 6.2.1 papunkčio sąlygų.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudiko sprendimas iš nepanaudotos draudimo įmokų dalies išskaičiuoti Taisyklėse nustatytas 30 proc. grąžintinos sumos sudarančias Draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas yra pagrįstas ir atitinka Draudimo sutarties šalių sutartas sąlygas. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjos draudikui keliamas reikalavimas dėl nepanaudotos draudimo įmokos, neišskaičiavus minėtų išlaidų, grąžinimo yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁴ CK 6.1009 straipsnis reglamentuoja draudimo sutarties nutraukimą draudėjo iniciatyva ir kai po draudimo sutarties įsigaliojimo išnyksta galimybės įvykti draudžiamajam įvykiui arba draudimo rizika išnyksta dėl aplinkybių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu.